

Maria Węglińska

Moje życie

Nauczyciel i Szkoła 1 (8), 218-223

2000

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Maria Węglińska

Moje życie

Urodziłam się dnia 16 kwietnia 1936 roku we wsi Bielmy, pow. Nisko, woj. rzeszowskie — jako córka Katarzyny i Jana Węglińskiego. Naukę szkolną rozpoczęłam w Bielmach a ukończyłam w Przemyślu. W roku 1955 uzyskałam świadectwo dojrzałości w Państwowym Liceum Pedagogicznym w Przemyślu. W tymże samym roku z nakazu pracy (Nr 3, 55) podjęłam pracę nauczycielską w szkole podstawowej Nr 10 w Szczecinie. W roku 1959 ukończyłam Studium Nauczycielskie Nr 2 w Poznaniu, kierunek pedagogika ze specjalizacją nauczania początkowego. Pracę dyplomową pisałam na temat: „Wykorzystanie własnego środowiska w nauczaniu przyrody i geografii w klasach I – IV szkoły podstawowej”.

Następnie zostałam zatrudniona w Szkole Ćwiczeń Liceum Pedagogicznego w Szczecinie. W 1959 roku podjęłam studia zaoczne na Uniwersytecie Warszawskim — kierunek pedagogika. Studia te ukończyłam w czerwcu 1963 roku. Pracę magisterską pisałam u Prof. dra T. Pasierbińskiego na temat: „Praca szkoły a wizytacja”. W roku 1966 przeszłam na etat nauczyciela metodyki nauczania początkowego do I-go Studium Nauczycielskiego im. I. K. Gałczyńskiego w Szczecinie. W Studium nie tylko uczyłam metodyki nauczania początkowego, ale także kierowałam praktykami pedagogicznymi. Z dniem 31 sierpnia 1969 r odeszłam ze Studium w związku z jego stopniową likwidacją i zostałam zatrudniona na stanowisku kierownika Sekcji Nauczania Początkowego Okręgowego Ośrodka Metodycznego w Szczecinie. W roku 1969 zostałam zatrudniona w charakterze wykładowcy Wyższej Szkoły Nauczycielskiej w Szczecinie i pracowałam w Zakładzie Metodyki Nauczania Początkowego. W roku 1970 zostałam skierowana na studia doktoranckie do Poznania, które ukończyłam w 1972 roku. Po powrocie na uczelnię, pracowałam jako starszy wykładowca, uczyłam metodyki nauczania początkowego. Od 1976 pracowałam na etacie adiunkta w Wyższej Szkole Pedagogicznej i Uniwersytecie Szczecińskim. Pracę doktorską obroniłam w Poznaniu na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza. Dnia 10 maja 1976 roku na podstawie uchwały Rady Wydziału Nauk Społecznych uzyskałam tytuł doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki. Promotorem tej pracy był prof. dr hab. Benon Bromberek. Pracę doktorską pisałam na temat: „Nauczyciele klas początkowych i ich stosunek do wykonywanego zawodu”.

Główne moje zainteresowania to pedeutologia oraz dydaktyka nauczania początkowego. Interesowały mnie również różne formy praktyki pedagogicznej, szczególnie prowadzenie obozów naukowych. Prowadziłam je przez około 25 lat. Zebrane materiały wykorzystywali studenci do prac magisterskich, a także wykorzystywałam je do własnych publikacji (książek, jak i artykułów — opublikowałam ich 30).

Pracując na uczelni wypromowałam około 200 magistrów. Wszystkie prowadzone przeze mnie seminaria magisterskie głównie były z zakresu nauczania początkowego.

Jako nauczyciel akademicki brałam udział w różnych formach doskonalenia nauczycieli nauczania początkowego, organizowanych przez Instytut Kształcenia Nauczycieli — Oddział Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie oraz Centrum Doskonalenia Nauczycieli im. Wł. Spasowskiego Oddział w Szczecinie. Między innymi, uczestniczyłam jako konsultant w XI Sesji Postępu Pedagogicznego, poświęconej problemowi pracy z uczniem zdolnym. Pod moim kierunkiem opracowany został poradnik dla nauczycieli klas I – III pt. „Jak pracować z uczniem zdolnym” (CDN, Szczecin 1990). Biorę także udział w Wojewódzkiej Komisji d/s specjalizacji zawodowych nauczycieli nauczania początkowego — jako przewodnicząca.

Aktualnie pracuję w Pracowni Nauczania Początkowego Instytutu Pedagogiki na stanowisku adiunkta.

Publikacje zwarte

1. Nauczyciele klas początkowych i ich stosunek do wykonywanego zawodu, Warszawa–Poznań 1979, PWN, ss. 115.

W pierwszym rozdziale tej pracy przedstawiam skład demograficzno-społeczny nauczycieli nauczania początkowego na przykładzie byłego województwa szczecińskiego (płeć, wiek, i stan cywilny, staż pracy zawodowej, wykształcenie, pochodzenie społeczne badanych, przynależność społeczno-polityczna nauczycieli). W drugim omawiam stosunek nauczycieli klas początkowych do wykonywanego zawodu. W ostatnim — ukazuję czynniki determinujące stosunek nauczycieli do wykonywanego zawodu.

2. Stosunek uczniów klas niższych szkoły podstawowej do nauki, Szczecin 1982, WSP, ss.121.

Praca składa się z czterech rozdziałów. Rozdział pierwszy zawiera założenia metodologiczne badań. Rozdział drugi prezentuje wyniki badań dotyczące opinii uczniów klas niższych o nauczycielach i oczekiwaniach nauczycieli wobec uczniów. Rozdział trzeci przedstawia wyniki badań dotyczące stosunku uczniów klas I – III do przedmiotów nauczania. W ostatnim omawiam wyniki badań, dotyczące ogólnego stosunku uczniów klas niższych do szkoły (do szkoły i własnej klasy,

nicktórych czynności szkolnych, zajęć i zabaw uczniów w czasie przerw lekcyjnych i w czasie wolnym od zajęć szkolnych).

3. Czytelnictwo uczniów w młodszym wieku szkolnym, Szczecin 1988, ODN, ss. 122.

Praca składa się z pięciu rozdziałów. Rozdział pierwszy zawiera metodologię badań. W rozdziale drugim przedstawiono uczniów w młodszym wieku szkolnym i czytelnictwo ich matek. Następny omawia zagadnienia stosunku matek do czytelnictwa dzieci. Rozdział czwarty dotyczy stosunku uczniów klas I – III do czytelnictwa w zależności od płci i wieku (klasy). Piąty ukazuje postawy matek wobec czytelnictwa dzieci, w zależności od nicktórych czynników warunkujących tę postawę (warunki ekonomiczne rodziny, wykształcenie matki, aspiracje rodziców względem własnego dziecka).

4. Opis jako forma wypowiedzi w klasach początkowych, Warszawa 1989, WSiP, ss. 135.

Opracowanie niniejsze składa się z trzech części. Pierwsza obejmuje charakterystykę opisu jako formy wypowiedzi (rozdział I) oraz takie zagadnienia szczegółowe, jak cele opisu (rozdział II), ćwiczenia słownikowe (rozdział IV), etapy pracy nad opisem (rozdział V, VI, VII), etapy pracy nad opisem podczas lekcji (rozdział IX). W tej części pracy zwracam uwagę na zagadnienia kontroloefektów dydaktycznych (rozdział VIII) oraz ukazując możliwości stosowania opisu jako wypowiedzi ustnej na różnych przedmiotach nauczania (rozdział III).

W drugiej części przedstawiam wyniki własnych badań w zakresie opanowywania przez uczniów klas niższych szkoły podstawowej umiejętności samodzielnego redagowania opisu wybranego przedmiotu (budzika) na podstawie bezpośredniej obserwacji (rozdział X).

W trzeciej części zawarte są przykłady praktyczne; znaleźć tu można propozycje opisów rzeczy, roślin i zwierząt, a także zagadki, porównania, które mogą być zastosowane przez nauczycieli na lekcji przy opisie przedmiotu.

5. Postawy czytelnicze dzieci w młodszym wieku szkolnym, Szczecin 1991, US, ss. 271.

Książka składa się z dziewięciu rozdziałów. W pierwszym rozdziale podjęto próbę przedstawienia problemu startu czytelniczego dzieci w młodszym wieku szkolnym. Drugi rozdział zawiera omówienie czytelnictwa dzieci w młodszym wieku szkolnym w świetle literatury. Trzeci rozdział obejmuje rozważania teoretyczne na temat kształtowania postaw czytelniczych dzieci w młodszym wieku szkolnym. Czwarty rozdział jest poświęcony zagadnieniom metodologicznym. Piąty rozdział dotyczy stosunku młodszych dzieci do literatury. W kolejnym rozdziale, szóstym,

omówiono niektóre czynniki różnicujące postawy czytelnicze dzieci w młodszym wieku szkolnym. W dwóch następnych (siódmym i ósmym) przedstawiono opinie matek o postawach czytelniczych ich dzieci i niektóre czynniki różnicujące opinie badanych. W ostatnim rozdziale omówiono działania wychowawcze, które podejmuje rodzina w dziedzinie kształcenia u dziecka zainteresowań czytelniczych.

6. Jakość pracy dydaktycznej nauczyciela a efekty uczniów klasy III z języka polskiego (na przykładzie opisu jako formy wypowiedzi), Szczecin 1996, US, ss. 110.

Opracowanie składa się z sześciu rozdziałów. W pierwszym przedstawione są teoretyczne podstawy problemu badawczego. Rozdział drugi poświęcony jest podstawom metodologicznym i organizacji badań. W rozdziale trzecim przeprowadzona została charakterystyka czynnika eksperymentalnego. Rozdział czwarty jest poświęcony wiedzy uczniów o opisie jako wypowiedzi.

Umiejętność samodzielnego redagowania opisu z pokazu jest w rozdziale piątym. W ostatnim rozdziale natomiast ukazano stosunek uczniów klasy III do opisu jako formy wypowiedzi.

Badania potwierdziły pogląd, iż właściwa postawa nauczyciela oraz posiadane przez niego wiadomości merytoryczne i metodyczne stanowią podstawę efektywnego nauczania.

7. List jako forma wypowiedzi w klasach początkowych, Szczecin 1997, US, ss. 144.

Praca składa się z sześciu rozdziałów. Rozdział pierwszy zawiera wiadomości ogólne, dotyczące budowy listu, jego adresowania oraz organizacji pracy nad listem. Rozdział drugi poświęcono podstawom metodologicznym i organizacyjnym badań. W rozdziale trzecim omówiony jest czynnik eksperymentalny — jakość dydaktyczna pracy nauczyciela nad listem jako formą wypowiedzi. Rozdział czwarty i piąty prezentują wyniki badań dotyczących wpływu jakości pracy nauczyciela na opanowanie przez uczniów klasy III wiadomości o liście oraz umiejętności jego redagowania. W rozdziale szóstym, ostatnim, przedstawione są wyniki badań dotyczących umiejętności adresowania listu.

W wyniku przeprowadzonych obliczeń statystycznych, w zakresie przyjętej zmiennej niezależnej, stwierdziłam, że jakość działalności dydaktycznej nauczycieli ma wpływ na osiągnięcia szkolne uczniów.

8. Opowiadanie jako forma wypowiedzi w klasach początkowych. Wybór tekstów pod redakcją Marii Węglińskiej. Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 1997, ss. 100.

Książka składa się z trzech rozdziałów. W pierwszym przedstawiono poglądy

metodyków dotyczące charakterystyki opowiadania jako formy wypowiedzi. W drugim — sposobów kształcenia umiejętności redagowania opowiadania. W trzecim — opowiadanie w świetle wypowiedzi metodyków.

9. Jak przygotować się do lekcji ? Wybór materiałów dydaktycznych. Kraków 1997. Oficyna Wydawnicza „Impuls”, ss. 117.

Książka składa się z trzynastu rozdziałów. W pracy tej przedstawiam poglądy dydaktyków, metodyków na następujące tematy: planowanie lekcji, typologia lekcji, pytania i odpowiedzi, problemy i pseudoproblemy, ćwiczenia rozwijające myślenie dywergencyjne i konwergencyjne, motywacja uczenia się, budowa konspektu, temat lekcji, temat pracy pedagogicznej, cele kształcenia, klasyfikacja metod, formy pracy uczniów, środki dydaktyczne.

10. Jak pisać pracę magisterską? Poradnik dla studentów. Kraków 1997. Oficyna Wydawnicza „Impuls”, ss. 132.

Publikacja składa się z trzech części. Pierwsza zawiera głównie wybrane definicje podstawowych pojęć, zwłaszcza metodologicznych (np. metoda, technika, narzędzie badawcze), z różnych źródeł. W części tej zawarte są także ważne elementy wiedzy metodologicznej, związane z klasyfikacją metod badań, rodzajem badań, grupami czynników różnicujących oraz procedurą badawczą.

W drugiej części omówiono konstrukcję pracy jako całości i poszczególnych jej elementów. W tej części zawarte są także inne treści związane ze stroną formalną i językową pracy.

Część trzecia zawiera zestaw wyrażen i zwrotów związanych z rozpoczęciem, zakończeniem różnych rozdziałów pracy, z prezentacją i analizą danych empirycznych.

11. Motywacje szkolne dzieci w młodszym wieku, Szczecin 1999, US, ss. 149.

Praca składa się z czterech rozdziałów. W pierwszym przedstawiono problem badawczy w świetle literatury. W drugim — podstawy metodologiczne i organizację badań. W tej części empirycznej prezentuję wyniki badań dotyczące stosunku dzieci w młodszym wieku do nauki i ich motywacje do niej. Omawiam tu stosunek dzieci i motywacje do uczenia się, wykonywania pracy domowej, uczęszczania do szkoły, kontaktu ze słowem drukowanym i do nauczyciela wychowawcy. W tej części pracy prezentuję również wyniki badań dotyczące uwarunkowań motywacji szkolnych. Czynniki różnicujące to: płeć, wiek, pochodzenie środowiskowe i osiągnięcia szkolne.

12. Wiedza matek o postawach, motywacjach dzieci w młodszy m wieku, Szczecin 1999, US (w druku)

W książce tej przedstawiam wyniki badań dotyczące opinii matek na temat postaw i motywacji szkolnych ich dzieci. Omawiam również wpływ niektórych czynników (typ środowiska, poziom wykształcenia matek, pochodzenie społeczne dzieci), na opinie matek o motywacjach szkolnych (motywy spełniania obowiązku szkolnego, uczenia się i wykonywania pracy domowej, motywy kontaktu ze słowem drukowanym oraz powody darzenia sympatią nauczyciela wychowawcy). Dokonuję również analizy porównawczej w zakresie obu badanych grup — wypowiedzi matek i ich dzieci. Dotyczy ona emocjonalnego stosunku dzieci do szkoły i motywacji do niej.